

JAAKKO BELT

Mark Jenkin, yhden miehen orkesteri

” Olen kontrollifriikki”, myöntää Mark Jenkin (s. 1976) naurahtaen. Brittiohjaaja on saapunut Sodankylään esittelemään jo Berliinin elokuvajuhlilla kiitosta niittänyttä kokeellista elokuvaansa *Bait* (2019). Tekoprosessi on ollut omaehtoinen. Jenkin kertoo kirjoittaneensa käsikirjoitusta vaiheittain 20 vuotta, kuvanneensa otokset 1970-luvun kaitafilmikameralla ja istuneensa yksin 10 viikkoa leikkaamassa elokuvan kasaan 5 kilometristä negatiiveja.

Ankaran mustavalkoisen ilmeen ja armottomien lähikuvien ohella huomio kiinnittyy elokuvan äänimaisemaan, joka hyökyy katsojaa kohti vastustamattomasti kuin aallot. *Bait* on alun perin kuvattu kokonaan ilman ääntä. Kuvien rinnalle säveltämänsä minimaalisen *drone*-musiikin lisäksi ohjaajalla oli näppinsä pelissä myös jälkimmäisissä. Jenkin kertoo leikkaamisen lomassa dubbaavansa osan repliikeistä malliksi ja tekevänsä *foley*-raakaraidan – lopullisten versioiden toteuttamisen hän säästää sentään työkavereilleen. Äänityö auttaa Jenkinää rytmittämään leikkauksia ja tilkitsemään aukkoja kuvakerronnan kronologiassa. Hallittu äänimaailma toisaalta pelkistää nähtyä olennaiseen, toisaalta tuo katsomiskokemukseen syvyyttä.

Sodankylässä luomustaan ei esittele itsetietoinen *auteur* tai omiin ideoihinsa ihastunut teoreetikko. Elokuvanteko on Jenkinille käytännöllistä puuhaa, kokeellisuus omin päin ja omin käsin tekemistä. Ja hän muistaa haastatteluisa jakaa kiitosta myös kaiken mahdollistaville tekijätovereilleen. Laatusana *hands-on* luonnehtii

yleisemminkin letkeästi rupattelevaa ja tekemisistään jalat maassa jutustelevaa brittiohjaajaa.

Kokeellisuus yhdistyy *Bait*issa vahvasti paikallisuuteen. Englannin lounaiskulmassa itsekin asuva brittiohjaaja on sijoittanut tarinansa cornwallilaiseen satamakylään, joka on luotu yhdistelemällä saman alueen eri kuvauspaikkoja. Aiheen tasolla perataan törmäyskurssille joutuneita perinteistä kalastuselinkeinoa ja alustatalouden kiihdyttämää turismia. Kylässä kuilut repeytyvät juurtuneen yhteisön ja muualta tulevien, työväen- ja yläluokan sekä perinteestä kiinnipitävien ja muutokseen alistuvien välille. Tarina heijastelee paikallista todellisuutta ja muuttuvaa maailmaa myös henkilötasolla: kalastajaveljeksistä nuorempi säästää rahaa ostaakseen oman aluksen, siinä missä hänen isoveljensä on alkanut vetää isältä perityllä jollalla turistikierroksia.

Teoksen maine Brexit-elokuvana perustuu huvittavaankin itseään voimistavaan kierteseen. Samaan tapaan kuin Agnès Vardan *Cléo* kuuntelee taksimatallaan autoradiosta uutisia Algerian sodasta, *Baitin* jälkimmäisissä oli keittiökohtauksen taustalle lisätty pätkä radio-ohjelmaa, joka sattui käsittelemään Britannian EU-eroa, epäilemättä valtakunnan kuuminta puheenaihetta jälkituotannon aikaan. Berliinalen näytöksen tekstitys oli sitten tallentanut radiolähetyksen sanoiksi kankaalle. Toimittajat tarttuivat hanakasti polttavaan aiheeseen voimistaen ja alleviivaten alun perin taustalle jäävää hienovaraisempaa viestiä.

Bait ei kuitenkaan pelkisty päivänpolitiikaksi sen enempiä kuin sinällään yksinkertainen tarina typistyi moraliteetiksi. Pikemminkin se luotaa pinnan alle kasautuneita yhteisön tunteita sekä sosiaalisen todellisuuden haarautuvia juonteita ja jännitteitä.

Ammattinäyttelijöiden lisäksi elokuvassa esiintyy ja avustaa ohjaajan läheisiä ja paikallista väkeä. Kaikkein hartaimmin Jenkin odottaakin *Baitin* Cornwallin ensi-iltaa: hänen kotikonnuillaan on kuulemma vanha kalansavustamo muutettu elokuvateatteriksi, jossa filmi esitetään kuluvana syksynä. Kansainvälinen suosio ja kriitikoiden keuhut varmasti lämmittävät, mutta Jenkinille paikallisten tuomio on lopullinen puntari ja tärkein mittari elokuvan onnistumiselle. Yleisö Lapinsuun 70-vuotiaassa elokuvateatterissa ainakin myhäilee lupaavasti.

Lue lisää

[www.baitfilm.co.uk/
takeonecinema.net/2019/interview-
with-mark-jenkin/](http://www.baitfilm.co.uk/takeonecinema.net/2019/interview-with-mark-jenkin/)

Kuva: Venni Ahlberg